

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.за Црну Гору БРОЈ 10 ПАРА
за СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРАЛИСТ ИЗЛАЗИ
СРИЈЕДОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Vjesnik“ Cetinje (Montenegro)

Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника“,
а претилату и огласе Администрацији
Огласи се наплаћују по погодби

Говор Њ. Вел. Краља

Његово Величанство Краљ држао је у недјељу прије подне у великој дворници Владиног Дома поводом прославе стогодишњице од рођења Владике Рада овај говор:

Као Краљ Црногорски, као Нашљедник и синовац великога данашњег славеника, захвала сам овоме збору и цијелој српској нареду на њиховим добротама, љубави и дивљењу, којима се одушевљава сирам његова спомена.

Као лав из грмена, из давно умрле, из давно претуљене вулканске котлине његушке, излетио је Мој стриц Раде да српски свијет поткријежи у његовим идеалима и дужности за извршење великог народног задатка. У душу му је вјеру улијавао за успјех, сабљу му је оштрио, а вјеслом га је загријевао.

Наш му се доори српски народ дивно одазвао.

Косово, рану његовог великог срца, му је измијечио, јер у дане стогодишњице од његова рођења тај му је народ Косово осветио.

Један духом велики народ није се могао љеише одужити духу највећег свога генија.

Слава српскоме народу!

Слава Господару Црне Горе, Владици Раду!

Цетиње, 6. новембра

Мир је закључен и потписан међу Грчком и Турском.

У дугоме низу узбудљивих чина велике балканске драме ово је био један од главних међу потоњима. Од главних међу потоњима!

Наглашавамо ове ријечи, јер силни потрес свјетских догађаја на Балкану још оставља ситније и крупније дрхтаје, који не допуштају да се духови смире и учврсте темељи мирнога рада.

Букурешки мир помрсио је био многе крупне освајачке тежње и пројектоване рачуне. Зато су сви, њиме увријеђени и у својим плановима ометени, тежили да се не дође до закључења мира међу Грчком и Турском, у најмању руку да се то закључење одложи у бесконачност.

Нама су у живој успомени кораци извјесних „балканских пријатеља“ у Цариграду, чињени у ту сврху, да се Порта раздражи противу Грчке. Тежило се, да се спријечи потписивање мира, док се не ријеши питање границе јужне Арбаније и питање Јејејских Острва.

Поменуте кораке чиниле су Аустрија и Италија.

Њиховој акцији сљедовала је од стране Русије и Француске реакција, која се не може назвати нападном, већ веома напредном, пошто је вршена у корист начела, на основу којих је постала Трећа Италија.

Руској и францушкој реакцији у Цариграду придружила се и њемачка, а по себи се разумије да није изостала ни енглеска. Енглеска је та, која је вазда уносила суд правде у ток великих историских европ-

ских догађаја. Отаџбина Бајронова од давнина је названа Бичем Божијим за неразумне догађаје и насилничке неправде.

Али појава младе и снажне православне Румуније и у овој прилици задивила је свијет чистотом побуда, правилношћу мисли и одлучношћу убјеђења.

Кад је изгледало да ће акција двијех „јадраних сила“, које мисле да у XX вијеку имају право удавити монопол на једно дивно море, чије обале одњихаше европску цивилизацију — поново помутити мир на Балкану и у Европи, тад се јавља Румунија и пријети у Софији и Цариграду. Софији поручује да ће румунска војска умарширати у Бугарску, буду ли Бугари турску војску пропустили преко свога земљишта у Тракији противу Грчке. Цариграду даде на знање, да неће бити неутрална, зарати ли Турска противу Грчке.

Громогласна порука је упалила. Турци одмах потписаше са Грчком мир, а питање јужних арбанаских граница и јејејских острва оста на цједилу.

Срећно закључени мир међу Грчком и Турском, који од срца поздрављамо као савезници храбрих Грка, везао је са собом и поновио једну још срећнију чињеницу:

Румунија је будни и јаки чувар балканске равнотеже, Румунија ради оно, што т. зв. пријатељима балканске независности није мило.

Граница према Црној Гори

Под горњим патронсом београдски „Трговински Гласник“ доноси овај чалак:

И ово је питање скинуто с дневног реда. Тиме је један важан посао са Црном Гором приведен крају. Како је на све стране била декларирана жеља, да се ограничење између Србије и Црне Горе сврши брзо и споразумно, без увлачења треће какве стране, то је и свршетак тога задатка прошао кроз јавност, као нешто што се већ по себи разумије. Прибиљежен је факт — скоро без коментара.

Међутим замашност овога рада, који достиже висину једног догађаја, ипак не би требало ћутањем подцијенивати. Он заслужује са сваке стране да буде попраћен и обиљежен.

Главни велики знак овог новог разграничења између Србије и Црне Горе — а као резултат великога националног рата за слободу и уједињење — јесте службављање заједничке границе. Између Србије и Црне Горе нема трећег, нема више тако званог „клина“. Ове двије српске државе, послје вијекова стају раме уз раме, чине једну моралну и националну целину. Црна Гора није више као некакво усамљено острво омијељено од српског националног копна; а Србија такође није више двијема препријекама одвојена од мора; она и данас нема истину жељног непосредног додира с морем, али га сад преко Црне Горе, као српске државе, има бар посредно. Та посредна веза Србије с морем, за сад је само идеалне природе; али ће зависити од обостране увиђавности, да она буде и фактичко дјело. Србија свакојако неће и не смеје напуштати своје признато јој право најкраће везе с морем преко Арбаније; али Србија сматра и то као једну тековину, да се од Тимока до Бојана ка мору простире једна српска територија, и ако са двије државе. То ће свакојако у недалекој будућности имати својих практичних резултата.

Наравно људи који познају замашај државно-правних одношаја, оличених у граници, која свакојако одваја двије др-

жаве, не могу дијелити наивно мишљење добронамјерних простих људи из народа, који службављање српско-црногорске границе сматрају као нестанак сваке границе између двије братске земље.

Напротив, границе има; (јер рад шта би је и правили са толико пажње!). Па ће бити и граничне страже и „караула“ и царинарница и свега онога, што се на границама двију додирних држава мора налазити.

Али и ово просто — народно сматрање, да и не постоји више граница између Србије и Црне Горе, има у себи дубоку и здраву мисао. Прост народ више по осјећању, по неком разбору, налази: да Србија и Црна Гора, као двије сусједне српске државе, нијесу што и буди које двије разнородне сусједне државе. Прост народ сматра, да ту мора бити неке јаче, интимније, везе, која ће све неосјетљивим чинити значај границе, која ће омогућити и културну, и привредну и сваку другу заједницу и Срба у Србији и Срба у Црној Гори, тако, да то све онда чини и једну неразводну националну, па дакле и политичку целину.

Мисао народна дакле иде правцем на оно, што се политичким језиком зове савез. Ова је мисао здрава, способна, па дакле и срећна, и сви мисаони људи и с ове и с оне стране Метохије — која је сада као нека лијепа башта између двије земље — морају тежити, да се ова велика народна мисао у дјело приведе. Србија и Црна Гора морају што прије почети мислити, како о царинском, тако у првом реду о војничком савезу, и у опште о сваком оном начину зближавања који ће доиста, и ако не са свим укинути „границу“, ипак учинити, да се она што мање осјећа као нека препријека за преливање и заједничких добара и мисли, и

осјећања, и свега што има један народ и ако у двије државе.

Само разграничење, у погледу територије, која је припала Црној Гори, свједочи о великој толеранцији Србије према братској земљи. Сва донекле „спорна“ мјеста, градови и предјели, уступљени су Црној Гори. Она је добила многољудну Ђаковицу и Пљевље, вароши, и знатне предјеле који су већ били у нашој власти. Она добија „житицу старе Србије“, лијепо Метохију. Она има сва историјска „свјета мјеста“: Дечане и пећску патријаршију, једном ријечи од Србије је учињено све до крајњих могућности, да Црна Гора, којој су отели Скадар, буде напашена и награђена, колико један рођени брат, који у себи осјећа снагу за завлађивање и одржавање своје лијепо старине, у опште може другоме брату од тога одвојити и дати. И нека је са аламом, како би рекли наши људи у оваквим приликама.

Наравно, са овом добићу иду и извјесне тешкоће. Црна Гора има сада у себи доста арбанашког живља. Све њене вароши јужне и источне зоне (Улцињ, Подгорица, Плав, Гусиње, Ђаковица, Пећ и т. д.) имају — да о селима и не говоримо — велики, врло велики проценат арбанашки; а горње вароши у Полињу опет имају исто тако доста Срба муслимана. Требаће времена и труда да се све ово како треба метне под „капу црногорску“ — али надаћемо се да ће и то бити. То је ваљда и био разлог за разна сматрања, до ограничења, да је Србија као већа држава прије у стању да ново стање среди и како треба изједначи.

Но ти су резони сад постали беспредметни. Пред нама је сад само срећно свршен чин и — ми му се од срца радујемо.

Са прославе стогодишњице од рођења Владике Рада

По утврђеном програму у прошлу недјељу прослављена је у пријестоници и у цијелој држави стогодишњица од рођења Митрополита и Господара Црне Горе Петра II Петровића Његоша, прослављенога јесеника „Горскога Вијенца“.

Ма да је у суботу вече и ноћу између суботе и недјеље вријеме било веома рђаво, страховити плускови, громови и муње, као оне муње великог духа Владичина, — ипак је у недјељу изјутра освануо хладан, али диван ведри дан позне јесени.

Пријестоница се била одјенула у свечане хаљине српских тробојака и назда свјежега зеленила нашега топлога и љупкога приморја, као и вијенаца и грбова, искићених рукама захвалног потомства, које се клања сјенима и успомени нашега Народног Великана.

Гром топа са „Табје“ рано у зору уздрмао је јутарњи свјежи ваздух и једном потресао околину пријестонице, навијестивши народу, да Црна Гора слави стогодишњицу од рођења својега великога сина, највећег спрскога јесеника, избраника Муза, миљеника словенскога имена.

Звоно, умилно главно звоно свега цетињског манастира, са својим милозвучним гласом пољепшава грмљаву топовскога пуцња и у свечане тренутке почетка прославе уноси осјећања побожности.

Мало за тијем зачуше се пријестоничким улицама акорди војне музике.

Све је већ на ногама.

На Владичину гробу

Гдје је његов гроб?

Међу громовима и муњама; међу облацима и под звијездама; међу планинским вилама, које му плету вијенце славе и вјечно пјевају не надмашне пјесме хвале. Његов је Пантеон на врху српског Апарата

— на крајњој литици високога Ловћена, који поносно пркоси гњеву неба и са висина презире ништавило земље. Под њим је с једне стране Сиње Српско Море, чији вали пјеном купају класичне српске и хрватске обале; с друге је стране студено, непомично, бескрајно сиво море камења јунаштвом недовидне, чојством и љубавицом увјенчане Црне Горе. Небеске звијезде ноћна су кандила око Слављеникова мјеста вјечног му починка, какво до сада нема ни један умрли бесмртник цивилизованих народа, а један читави свијет истог имена, крви и језика, од Дунава до Адрије, од тврдога града Ђурђа Смедеревца до крвавога Скадра на Бојани, скупљен је око тога гроба на недогледној ловћенској висини и везан истом мишљу, истим срцем и истим топлим молитвама за миран покој народнога великана.

На тај гроб положен је у недјељу изјутра вијенац захвалности и скромнога признања. Положио га је генерални ађутант Краља Црне Горе, бригадир г. Митар Мартиновић са изаслаником цетињске општине г. К. Лучићем, који је том приликом, пред присутним народом из околних племена, држао заносан говор у славу Владичину.

Вијенац је био од природнога цвијећа и зеленила са широким тробојним тракама, на којима је с једне стране био овај натпис:

„На томе милом вису нек' ми се рака рије,
Па са тог мјеста, гдје ле покој ми вјечни бити,
Кад родном земљом душа зраком ће да се вије
И над народом мојим вјечно ће она блити“ —

а с лијево стране:

„Наше душе теби лете
У минули стари свјет;
Срца наша теби плету
Неувелу славе сплет“.

Стихове на десној страни превео је с француског г. Ж. Драговић, од Мориса Трибера, док су стихови на лијевој страни од пок. српског јесеника Милорада Митровића.

У Саборној Манастирској Цркви

Архијерејска служба у Саборној Манастирској Цркви отпочела је у 9 час. прије подне. Чинодјејствовао је Његово Високопреосвештенство Господин Митрополит Митрофан са великим бројем свештенства. Благодарене је почело у 10 часова. И служби и благодарењу присуствоваху сви чланови Владалачког Дома. Њихова Величанства Краљ и Краљица са узвишеним кћерима Књагињама Ксенијом и Вјером довели су се у првome аутомобилу, у другome Њихова Краљ. Височанства Нашљедник Краљевић Данило и Нашљедница Књагиња Милица, у трећем Његово Краљ. Височанство Књаз Петар, у четвртом госпођа Баја Бошковића, синовица Владике Рада. У свијема дворским аутомобилима бијаше додијељена сјајна пратња.

Свршетак благодарења, којем присуствоваху министри, великодостојници и државни чиновници у потпуној паради, оглашен је 21 топовским метком.

Пред црквом је за вријеме службе почасна чета са заставом и војном музиком на челу чинила шпалир и при пролазу Њихових Величанстава и чланова Краљевског Дома одавала прописне почести.

У Владином Дому

Дан је био прекрасан.

Маса народа скупила се на празном простору испред Владина Дома. Ред је био одличан. С једне стране бијаше почасна чета са музиком, с друге ђаци свијех пријестоничких школа, иза њих густе редови грађанства. С нестрпљењем је очекиван долазак Двора. На улазу у дворницу Владина Дома бијашу чланови прославног одбора г. г. М. Ђукановић и Ж. Драговић с осталом господом из одбора стављајући се на расположење у корист распореда и поретка. У великој дворници Владина Дома већ су били заузели мјеста многобројни великодостојници и угледни представници нашег друштва, кад војна музика свирањем црногорске химне огласи долазак Краља.

Господар и Краљица као и сви остали чланови Краљевског Дома били су при улазу у Владином Дом бурно поздрављени од присутног народа.

Краљ је са Краљицом ушао у дворницу кроз шпалир посјетилаца, који их поздраваше дубоким поклоном. За њима дођоше Нашљедник и Нашљедница, такође поздрављени дубоким поклоном па редом сви остали чланови Краљ. Дома. Десно и лијево су збијени редови отмијене публике, из које блиста ордење на грудима официра и осталих великодостојника.

Краљ и Краљица и сав Двор зиузимају одређена мјеста, десно од пријестолја, на којем је велика слика Владике Рада. Око Двора сјајна свита. С једне и друге стране Владичине слике пред њом стојаху господа официри кап. М. Ђурашковић, поручник г. Р. Ђурковић, ађутант Књаз Петар, потпоручник Р. Кусовац и потпоручник Вуксановић.

Пред њима су у столовама сједила два угледна стара Црногорца, који су ратовали у Владичино вријеме, г. г. официри Станко Нишов Мартиновић и Мих. Стругар. Њихова појава дала је цијеломе призору особити утисак. Љепша и симболичнија почасна стража пред слављениковим ликом није се могла замислити. То бијашу савременици Владичине, то су жива историја његовога времена.

С лијеве стране пријестолја је мјесто одређено за дипломатски кор.

Господа чланови овдашњег дипломатског кора готово сви су дошли да присуствују на овоме ријеткоме културном слављу. Више њих дођоше и са госпођама. Свијема им је указана особита пажња и од Двора, и од Прославног Одбора, и од присутне публике.

Украси

Украси пријестолја и цијеле дворнице изведени су вјешто, укусно и са многог разумијевања.

На прочељу, код пријестолја, је велика слика Петра II. Око ње лозови вијенац испреплетан тробојкама. Над сликом круна. С лијеве стране на малом столу бијашу постављени: митра, штака и крст; с десне стране на малом столу: калпак, челенка, сабља, токе и перо. Испод слике је написано: 1813—1913. На врху степеница десно и лијево по један топ од онијех топова, које су Црногорци отели на Жабљаку 1835.

На једном је топу усечен овај натпис:

Жабљак ме Цетињу дарова на силу, 10. марта 1835.

На другом је натпис:

Кад оно Црногорци Жабљак тврди турски освојише, тада мене, старца, заробише, на Цетиње српско довукоше, 10. марта 1835.

Испод топова на штитовима овакви су били натписи, стихови Владичине, и то десно:

*А у руке Мандушића Вука
Бике свака пушка убојата,*

а лијево:

*Јунаштво је цар зла свакојега,
А и није најслађе душевно,
Којијем се ијане докољења.*

На зиду, изнад мјеста за Двор, бијашу ови натписи: „Горски Вијенац“, па одмах Владичине стихови:

*Сад пропојте високи Дечани,
И лијепа лавра Студеница,*

великих пријатеља на страни. Кома не бијашу у свијетом памћењу херојски подвизи храбрих четника, који са својих тротних чамца господараху Влатом и затвараху тврди Скадар па Бојани а са скадарске Казине одгоњашу богате илијепове и непријатељске галге.... «Па Скадар!», чујао се одушевљени и радосни узвик храбрих бораца, који чврстим и поузданим корацима ступаху напријед и јудним погледом обухватаху тарабошке врлети и опкопе на непријатељским позицијама. Њихова одлука и жеља за крвним окршајем била је чврста, као што бијашу чврста и горда природна утврђења, која се пружаху пред њиховим јуначким пресима...

Довољна је била и једна варијанта, па да произведе ужас и борбу крваву и очајничку.... И варијанта је потекла — мало извидничко одјељење сукобљено се са непријатељским предстражама и борба је отпочела, — дивна, величанствена борба нације храбре, живе и некемине са трулом освајачком хордом.

Немоћна је ту била ма каква војничка дисциплина, да уздржи бујну гњена и освете, која гоњаше напријед поносе чете.

Команда се је изгубила, а барјак за барјак, чета за четом јурила је потпуно бр-

Вјечни снови из вјечне читуле
За слободу падшим јунацима

На зиду изнад мјеста за дипломатски кор бијашу ови натписи: „Лажни Цар Шћепан Мали“, и одмах затијем Владичине стихови:

*Ја сам многа жажега канџела
На олтару цркве православне.*

По зидовима велике дворнице десно и лијево бијашу гирландине са штитовима, и на свакојем штиту понеки мудри стих из Владичиних pjesничких дјела.

У другом дијелу дворнице, гдје се вазда налази велика дивна Краљичина слика, окићена зеленилом, било је такође неколико натписа веома zgodно одабраних.

Под Краљичином сликом је упао у очи овај тако лијепо изабрани и прикладно примјењени Владичин стих:

*Зна Душана родит' Српка,
Зна дојити Обилиће.*

Говори

Пошто је Пјевачки Хор веома складно отијевао химну „Кол Славен“, први је ступио на трибину уважени поглавар наше цркве Његово Високопреосвештенство Г. Митрополит Митрофан, који је у својем лијепо изгровитом говору изнио заслуге Слављеника као родољуба и црквеног поглавара.

Послије Господина Митрополита говорио је г. др. Лазо Томановић, председник Великог Суда. Његов говор бијаше исцрпан, а тема значајно обрађена. Г. др. Томановић је одличан познавалац живота, рада и мисли Владичине. Он је о томе у нас створио литературу. Иза њега говорио је г. др. Лујо Војновић ријетким жаром, сјајном емоцијом а за свакога разумљивом и примамљивом једноставношћу предмета узвишене садржине. Његов је говор огледало високе културе и као суза чисте југословенске националне свијести сина љубљенога и поштованог Дубровника. Дуготрајно одобравање и бурни плесак попраћаше говор г. др. Војновића. Још су говорили г. Сафедин бег Махмутбеговић, првак наше драге муслманске браће из Пећи, и госпођица Ст. Чукићева у име Црногорака. И један и други говор изазвали су живо и дуго одобравање.

Краљев говор

Као и вазда, и у овој прилици Краљев говор загријао је срца слушаца. Звонки, разговјетни, чисти Краљев глас дубоко се урезивао у душе присутних. Ови су у нијемој тишини пратили сваку Господареву ријеч, проткану Њему својственим лаким, природним стилем pjesника, који је говорио у славу Својега Претка, највећег српског pjesника.

пућив простором уз Широке Стране, док је непријатељска артиљерија са Тарабоша, Широког Виса и са ратних бродова са Блата проецирала паклену ватру. Борби су падали као пљева; барјактари су гинули а на њихова мјеста долазили нови, да и они у тренутку пошпу чашу свога брата или братучеда — пшпта је то, само да се застава изнесе што прије на шанца, па ма то било и по цијену читавог братства, брат прескаче рањеног на задасају брата — а за мртвог ни говора није — и јури напријед, да не изгуби своје ијесто ће се дијели поштење. Јака тонова и тинки звук пушака и мјетраљеза, смејешак са бојним покликом косовских осветника, одјекивао је пространом зетском и скадарском равницом и дошло се о Проклетијама и Комоница, да би доо глас Ловћену и Дурмитору о крвавом ограшју....

Разбојиште су у тренутку покрили мртви и рањени, а непријатељ сатјеран у позиције одакле је наставио очајничку борбу. Пошто је и командант непријатељских група погнао а наши се почели хватати шанца, непријатељ је напустио позиције и у нареду се повукао тарабошким косама ка Скадру, ширећи страх и панику и причајући чудеса о црногорском јунаштву.... Нох је прекинуца

Краљев говор доносимо на челу листа.

Чим је Краљ завршио, клицање се захори и дуго се не могаше стишати.

Крај

Свечаност је у Владином Дому убрзо затијем завршена. Пјевачки Хор отијевао је црногорску химну коју сви са пијететом саслушаше.

Двор иза тога се опрости са присутнима. Краљ и Нашљедник милостиво се рукаваху са дипломатима. Дворски аутомобили чекаху пред вестибилном. У први уђоше Краљ и Краљица са Књагињама Ксенијом и Вјером, па редом сви остали чланови Краљ. Дома. Почасна чета одаваше војне почести, музика свираше химну, непрегледни редови народа клицаху, а фотографи са појединих фотографских позиција вршили су своју дужност: сликаху те дивне ријетке призоре, које је освјетљавало и позлаћивало топло сунце нашега плавога јужнога неба.

Утисци

Цио ток главног дијела прославе оставио је на грађанство одличан утисак. Свак је био у души задовољан с оним што је видео и радосан због онога што је тога дана чуо. Ред и добар начин, који су одлика сваке наше народне, државе и приватне светковине, и овога пута слављаху побједу. Страни свијет, којег је у нашој пријестоници све више, са хвалом је то истицао. А груди наше омладине, наше драге узданице, надимаху се поносом, што је мила отаџбина стављена у срећну прилику, да може славити великана, којег сматра као свој украс читави један континент од Петрограда, Варшаве и Прага до Загреб, Љубљане, Биограда, Скопља, Битоља и Скадра.

У Зетском Дому

У 8 час. у вече приредили су ученици наших средњих школа у Зетском Дому представу „Горског Вијенца“.

О Владици Раду држали су говоре наставници г. г. Д. Матановић и П. Богдановић.

На крају представе била је жива слика.

Све је испало на опште задовољство присутних одличних посјетилаца, и представе, и говори, и жива слика.

Унутрашњост Зетског Дома била је украшена исто као дворница Владина Дома. На тараци, изнад улаза, био је транспарент са натписом: „благо томе, ко довијек живи, имао се рашта и родити“.

На представи присуствоваху Њихова Величанства Краљ и Краљица са члановима Владалачког Дома.

борбу и Широки Врхови са предњим дијелом Тарабоша остали су празни и незаштћени, док је остатак нашег одјељења био заузет око мртвих и рањених, чији је број досегао 500.

У овом величанственом јуришу узели су учешћа баталиони: Цеклинско-добарски — који је тога дана био преполовљен, — Цеклински и двије чете Ђешанског — такође са великим губитцима, један дио Шестанско-скадарског и незнатан дио Љуботинског.

Не сјетити се, дакле, оваквог узвишеног пожртвовања, гријех је пред сјенима палих витезова, гријех је пред историјом, пред доживином и њеном славном прошлосту....

И поред огромних губитака, и ако је овај бој неочекивано изазван, ипак ће он остати свијетла тачка у низу новијих и доцнијих црногорско-турских бојева, а пали витезови тога дана могу мирно почивати пред вратима Скадра, јер су свој дуг доживици сјајно одушили, а епопеа потожетву дали диван пријер, како је слатко умријети за отаџбину...

Слава им!

Цетиње, 28. септембра 1913. г.

Владимир

ПОДЛИСТАК

Бој на Широком Вису

(28 септембра 1912 год.)

Тога знаменитог дана лијево крило Пријорског Одред, наступајући брзим маршем преко Крајине к Тарабошу, пријакло се је до савих прих турских позиција и утврђења на Широком Вису. Састављено је било од четири баталиона ријечно-љешанске бригаде и једног баталиона пријорске бригаде. Слабодјелено немога артиљеријом кретало се је брдовитим предјелом правцем Широком Вису, обухвативши цијелу линију до Блата. Око 3½ сата по подне наше извиднице сукобиле су се са непријатељским предстражама. Величанствен моменат! Послије дуге приоде мирнога живота први пут у бојну ватру — у свети рат за ослобођење потлачене браће...

— На Скадар, онај жељени Скадар за којим су толико жуђели Црногорци, до којих су издана долазили и проилог рата и одакле су се пратили по санјету својих

Освјетљење

Пријестоница је у вече била освјетљена. Врхови Ловћена, Табље и Орлова Крша пливаху у огњеноме мору.

Дворска књижарница „Његош“ В. Н. Мартиновића у главној катунској улици била је дивно украшена зеленилом, сликом Владицином, вијенцима и тробојкама око исте и транспарентима. Маса свијета скупљала се пред књижарницом и са задовољством је посматрала декорацију и освјетљење.

Око Владицине слике над улазом у књижарницу бијаше овај огњени натпис:

Виле ће се грабит' у вјекове,
Да ти вијенце достојне саплету.

И главни улаз у нову кафану „Европа“ био је лијепо украшен и освјетљен.

До дуго у ноћ сва пријестоница купала се у свјетлости.

Пријестона Бесједа Краља Грчког

Краљ Константин отворио је послије коначно закљученог мира са Турском Народну Скупштину овом бесједом:

„Слава и хвала Свемојућем, који је благословио наше борбе за ослобођење браћу и за стварање веће Грчке, која обухвата скоро све земље гдје доминирају Грци.

Моје мисли побожно су управљене свима онима, почевши од незаборављеног Краља, Мога оца, па до најскупљенијег војника који су пролили своју крв за грандиозно и бесмртно дјело.

Изјављујем благодарност Мојој сувоzemној војсци и марици, т.ј. оружаном народу, који је својим јунашвом и својим славним подвизима додао сјајну страну народној историји.

Управљајм исто тако Моју заштитну свима онима, који су на ма који начин потпомагали народну борбу, и онима, чија је помоћ учинила да се олакшају ратне патње.

По несрећи, рат за ослобођење није се могао завршити мирном подјелом. Један од савезника хтио је да себи присвоји највећи дио плодова заједничких побједа и да предузме над осталим балканским народима положај тако надмоћан да би њихово слободно развијање било доведено у опасност у будућности. Моја влада покушала је свим могућим средствима да сирјечи сукоб између савезника и да осигура подјелу споразумом између савезника или, најзад, арбитражом, али у исто вријеме сирјемила је земљу и дипломатски и војнички за могући нови рат. Наша интимна сарадња са савезним државама Србијом и Црном Гором, и кооперација Румуније довеле су до букурешког уговора. Овај уговор утврђује праву равнотежу на Балканском Полуострву. Он осигурава мирољубиво развиће свијех народа искреном сарадњом држава, које су допринијеле његовом закључењу. Нове границе највеће Грчке нијесу још дефинитивно обилежене на њеном цијелом пространству. Лондонским уговором, који ће, надам се, ускоро бити појачан атинским уговором, великим силама повјерено је обилежавање јужних граница нове Албаније и судбина Јеђејских Острва осим Крита. Надам се, да ће уређење ових питања што скорије бити извршено и да ће се дати што је могуће већег задовољења народним аспирацијама и заинтересованог становништва, што ће допринијети што јачем учвршћењу мира на Истоку.

Народ може са легитимном гордошћу гледати на извршена дјела. Богати плод, задобијен у оба рата, даје право да се будућност посма-

тра са оправданим повјерењем у своју сопствену снагу.

Ви имате да организујете и развијете широке и плодне крајеве, који су анектовани Грчкој Краљевини. Исто тако имате да продужите дјело унутрашње реформе, које је рат за ослобођење прекинуо.

Моја влада поднијеће вам серију приједлога. На првом мјесту биће приједлози о ликвидацији ратних трошкова, затим приједлог у корист ратних инвалида и породица инвалидских, па затим приједлог о организацији нових провинција и повећању војне снаге земље сразмјерно новим приходима и новим потребама. Призивајући благослов неба на ваш рад, ја објављујем да је отворена друга сесија деветнаесте законодавне скупштине.

Још на несрећним путевима

Софијски „Дневник“ пише:

Руска дипломатија, која се опет труди, да успостави пријатељске политичке односе између Софије и Београда, мора увиђати, да се Бугарска ријешила на тражење пријатељске потпоре не у Петрограду него у Бечу и Берлину. Спољна политика Бугарске јасна је као дан. Она хоће да позадињу Бугарске обезбједи трајним пријатељством са Турском и да осигура неутралност Румуније за случај новог конфликта на Балкану. Она хоће да придобије Турску и Албанију за заједничку акцију. У првом згодном тренутку Бугарска ће збрисати трагове букурешког мира и повратити оно, што јој је одузето.

Па докле тако, браћо Бугари! Зар сте мало имали несреће, те тражите нове, још веће?

Учитељска скупштина у Београду

Удружени учитељи из свију крајева Србије одржали су прошле и ове недеље у Београду неколико седница.

На првој својој седници одлучили су да претходно одају достојну пошту погинулим и умрлим друговима за пријеме прошлог рата, учинивши им помен и узвикујући: слава им! На осталим седницама претрасани су у главном питања о неопходној потреби реформе основ. школе на што модернијој и савременијој основи и побољшању учитељског стања. У том смислу Гл. Одбор учитељског удружења изнио је нацрт пројекта закона основ. школа, обухвативши све што би требало учинити за школу и њена ридника, чиме би се скинуло с дневног реда то врло важно питање и одвратило се учитељ с пола борбе за опстанак, а упутио на поље просвјете.

Учитељска скупштина добила је много честитака којима јој се је пожелно срећан рад, између којих су најважнији отпоздравни Краља Петра и Престолонашљедника Александра, које допосе »Самоуправа« у броју 248. од 28. окт. т. г.

Њ. В. Краљ послао је овај телеграм: «Срдечно захваљујем учитељима на срдчним честиткама и топлим поздраву са њихове скупштине. Надам се да ће учитељи који се мучилих ратова тако храбро борили за слободу своје браће, сад у миру уложити све снаге и приношати својски на њихово просијећење.

Поздрављајући учитељску скупштину, желим јој најбољих успјехе у њеном племенитом раду».

Њ. В. Престолонашљедник одговорио је овим телеграмом:

«Моје раније симпатије према српском учитељству у минулим ратовима достигле су свој врхунац, зато сам ја веома гапут поздравима и жељама које ми је упутила учитељска скупштина. Јер наши учитељи и у миру и у рату представљају узор како се за отаџбину ради.

Нека вам је срећан и корисан рад».

И овд. учитељи који редовно прате рад своје браће и колега упутили су им честитку пуну патриотске садржине, као фактору којему се много дугује за сјену борбу њихових војника и њихових херојских пожртвовања.

Наше учитељство такође треба да се што прије организује, како би могло вршити свој

тешки али узвишени посао и у мирном добу, које понова наступа, што боље, а како би тиме што више користили шкољном и свом напретку.

Марко Л. Вукчевић.

Дневник

Отпутовали на Тополицу. Њихова Краљ. Височанства Нашљедник и Нашљедница отпутовали су у понедељак по подне на Тополицу.

Измијењани телеграми. Кад је у Београду потписан споразум о разграничењу између Србије и Црне Горе, наш изасланик г. Мирко Мијушковић послао је Њ. Вел. Краљу телеграм ове садржине:

„Сматрам за особиту част и дужност поднијети Вашем Величанству извјештај, да је данас потписан потпун споразум, вјековима жељени, о додирним тачкама између Црне Горе и Србије. Нека би он био стална залога и срећан почетак за успјешан и користан заједнички рад у будућности обје српске краљевине, чиме се Ваше Величанство увијек одушевљавало.“

Њ. Вел. Краљ је одговорио г. Мијушковићу:

Захваљујем Вам на доброј вијести и на ревносном Вашем раду. Нека је благословен данашњи дан. Дан толико дуго и жељно очекиван, да се рођена браћа пољубе без преграде; да један другом, раме уз раме стојећи, ојачавају своју српску снагу, поставши јаки и непобједиви. Нека је покој онима, који за овај успјех душе своје положише, а слава српским борцима који остадоше!

НИКОЛА

Владачко признање. Поводом срећно окончаних ратних догађаја на Балкану, заст. начелника наших пошта и телеграфа г. Петар М. Милић био је поднио преко Маршала Двора г. Д. Греговића Његовом Величанству Краљу у име свијех црногорских поштанско-телеграфских службеника честитку ове садржине:

Господине Маршале,

Част ми је најучтивije замолити Вас, да изволите поднијети Његовом Величанству Краљу Господару најпонижнију честитку од свију нас, поштанских, телеграфских и телефонских чиновника и службеника у Краљевини, којом узимамо слободу да честитамо Његовом Величанству све Његове сјајне успјехе, које је имао са Својом побједоносном војском у овом светом рату за ослобођење српских земаља и народа од нетовоковног ропства, те и освету Косова — извршење тога Његовог највећег завјета.

У исто вријеме част ми је замолити Вас, Господине Маршале, да бисте извољели саопштити Његовом Величанству Краљу да се сматрам срећним, што сам у стању доставити, да су сви чиновници и службеници поште, телеграфа и телефона у Краљевини, за све вријеме мобилизације и ратова 1912. и 1913. године, челичном вољом и издржљивошћу вршили своју тешку службу на корист Краља и Отаџбине онако, како су у правој смислу захтијевали у таквијем судбоноснијем тренутцима битни интереси Краља и Отаџбине, не штетећи своје животе, те да се одуже светој дужности и позиву према Краљу и Отаџбини онако, као што су радила наша браћа у борбенијем линијама — одржавајући за све то вријеме у најисправнијем и најугледнијем стању и све међународне обавезе ове највеће заједнице свију културних народа.

По наредби Њ. В. Краља Г. Маршал Двора дао је на горњу честитку овакву изјаву:

Краљу Господару је у највећем степјену задовољан ревносним радом поштанско-телеграфских и телефонских службеника, који су својим

патриотским тешким радом много допринијели, да су се ратне операције могле успјешно водити.

Особитим задовољством биљжимо овакво ријетко признање, учињено са висине Пријестола нашим поштарима и телеграфистима и свијема службеницима по тој корисној грани државног и народног живота. Својим радом они су то признање потпуно заслужили, особито у минуломе рату, што је Њ. В. Краљ благовољно и нарочито истаћи.

Примање нашега посланика. Српски Пресбиро објавио је ово службено саопштење о примању нашега посланика у Београду:

Г. Лазар Мијушковић, кр. црногорски посланик, предао је 1. новембра у 11 сати прије подне Његовом Величанству Краљу у присуству Предсједника Министарског Савјета, Министра Иностраних Дјела, г. Николе Пашића, акредитивна писма, којима је постављен за посланика Њ. В. Краља Николе на Двору српском.

Г. Мијушковић је примљен у Двору са свима почастима, које припадају његовом високом чину.

Опроштајна аудијенција. Његово Величанство Краљ примио је данас у 11 час. прије подне у опрштајну аудијенцију г. барона Гизла, овд. аустро-угарског посланика, који је премјештен у Београд, и полази на своју нову дужност.

Вратио се из Београда. Г. Мирко Мијушковић, министар просвјете, вратио се синоћ из Београда и данас је примио своју дужност. Као изасланик Краљевске Владе приликом преговора о разграничењу са Србијом, г. Мијушковић је у Београду у свијема позванима круговима наилазио на братску усрдност и предусретљивост. У очи повратка на Цетиње. Краљевска Влада у Београду дала је у његову част опрштајну вечеру.

О Владици Раду. Прослави стогодишњице од рођења Владике Рада новосадска „Застава“ посвећује ове редове:

„У овој прослави учествоваће духовно цијело Српство, које се дичи пјесником „Горског Вијенца“, „Шћепана Малог“, „Луче микрокозма“ и других дивних спјевова. Он је својим радовима допринио угледу Српства у свијету и подизао родољубље и јуначки дух у српском народу.

Слава великом пјеснику! Покољења пресудише, да је Владика Раде био уман политичар, велики родољуб и славан пјесник српски, који ће вјечито живјети, а благо оном, који навијек живи — имао се рашта и родити!“

Банкет Пећанцима. У понедељак у вече приредила је општина цетињска у „Гранд Хотелу“ банкет у част угледних пећских грађана, који су дошли да у име Пећи присуствују на прослави стогодишњице од рођења Владике Рада и да поздраве нашу пријестоницу и са њом се упознају. На банкету је био присутан Њ. Кр. В. Књаз Петар са неколико официра из своје пратње, а били су присутни и предсједник Краљ. Владе г. бригадир сердар Ј. Вукотић, генерал-ађутант г. бригадир М. Мартиновић и већи број угледних пријестоничких грађана. Том приликом на банкету је са стране домаћина и гостију пало више родољубивих здравица.

Ослобођење Битоља. Данас се у Битољу слави величанствено слање: годишњица ослобођења.

Предсједник цетињске општине г. Сп. Пилетић послао је у име наше пријестонице битолској општини срдчану братску телеграфску честитку.

Поште у новим крајевима. Поштанско-телеграфске станице у но-

воослобођеним крајевима отворене су у Плевљу, Бијелополу, Беранима, Рожају, Пећу, Плаву, Гусињу, Баковици, Тузими и Дечанима (само телеграф).

Ове станице врше писмоносну поштанску службу, по унутрашњој и међународној радњи, а телеграфску непрекидну, такође по унутрашњој и међународној радњи.

Остале видове поштанске службе вршиће ускоро, чим се буде за то потребни материјал онамо превезао, чему су на сметњи слаби друмови, који су за вријеме турско били у примитивном стању.

Поштански и телеграфски саобраћај у опште у новоослобођеним крајевима уређен је и правилно функционише, као год и у старијем границама Црне Горе, али спорије, због тога, што се врши поштошама; а тај се пренос врши овако: Жабљак—Плевље. Плевље—Бијелополје. Бијелополје—Колашин, Бијелополје—Беране. Беране—Рожај. Беране—Андријевица, Рожај—Пећ, Пећ—Плав, Пећ—Баковица, Плав—Гусиње, Андријевица—Плав и Подгорица—Тузи. Разумије се свуда и обратно (полазак и повратак).

За фонд сиромашних гимназијалаца. Управа Вел. Држ. Гимназије примила је преко г. Блажа Вушковића, студ. технике, у Минхену, 500 (пет стотина) перп. (425 марака), што их је приложио „фонду сиромашних гимназијалаца на Цетињу“ г. д-р А. Карл Раше, генерални секретар друштва „Дубид“, (Donau und Balkanländer Verein in Deutschland) у Минхену.

Управа Гимназије као управа фонда изражује овим топлу благодарност племенитом прилагачу, који је своје симпатије за Црну Гору везао са симпатијама за њену сиромашну школску омладину.

Вјерење. Г. поручник Шћепан Симовић, заст. шефа пјешадијског одсјека Министарства Војног, вјерио се са госпођицом Милицом, ћерком г. Богдана Митрова Поповића са Његуша.

Од срца честитамо вјереницима вјерење.

Разне вијести

Румуни у Добруци. Румунска агенција категорички демантује вијест, коју је један берлински лист допринио уочи потписаног румунског зајма, као да су се побунили селаци у Добруци. Поменути лист иде дотле, да тврди, да су и војне мјере предузете Потпуни ред влада у цијелој земљи, административна и судска организација извршује се у новој територији у потпуном реду.

Краљ Албаније. „Дели Телеграф“ јавља, да ће се принц од Виду по ступању на албански пријесто прогласити за краља Албаније.

Босанске жељезнице. Из Беча јављају: Говори се, да ће, због неповољне парламентарне ситуације, предлог закона о босанским жељезницама, за које се предвиђа утршак од 280 милиона круна, бити ријешен путем царске уредбе.

Аустријске делегације. „Цајт“ јавља, да ће експозе графа Берхтолда пред делегацијама бити кратак. У њему ће граф Берхтолд бранити своју политику успјесима у одржању мира затим у спречавању Србије да изађе на Јадранско Море и у стварању Албаније.

Италија за Албанију. „Агенција Стефани“ јавља поводом чланка који је прегуче изашао у „Тану“ да политички италијански кругови изјављују да силе Тројног Савеза неће допустити, ни у ком случају, ма какву измјену у одлукама амбасадорске лондонске конференције у питању албанске границе. У осталом до сад ни једна влада није изјавила никакву намјеру. Мало је вјероватно да ће такав приједлог моћи бити и учињен нарочито последице формалних изјава које је у том смислу дао председник руске владе.

Говори енглеских министара. На банкету у Гидхолу који је даван у част новог Лорда Мера, Аскит је држао говор у коме је навео, да су се за вријеме балканског рата десиле ствари, које су теоретизирале а које су свијет испуниле презом и ужасом. Одговорност балканских др-

жава према њиховим новим поданицима је велика. Добра је ствар што се није испунио страх од пошљедица рата. Министарства спољних послова сила имају још много да раде у погледу Арбаније и Балкана. Било би много рећи да су та министарства задовољна са начином на који је рат завршен, али су га ипак морала издржати. Исто тако добра је ствар што је Азијска Турска остала недирнута и што је енглеска влада успјела да јој одржи интегритет. Само са забринутости могли би посматрати догађаје, који би се дотicali свјетских мјеста Мухамеданаца, од којих су више милиона енглески поданици. Најбоља предохрана за одржање тог интегритета су унутрашње реформе, али се оне не могу извршити без судјеловања великих сила. Ми хоћемо да укажемо Турској помоћ коју нам грађи, али не заборављамо ни географске и економске интересе осталих сила у Малој Азији.

Черчил је рекао: И ако више не представљамо опасност за европски мир, нама је немогуће да умањимо наше војне напоре. Моја ће дужност бити, да идуће године поднесем парламенту на ријешење много веће кредите но што су они, који су ове године изгласани. Сем тога треба марини да прибавимо прво мјесто, јер садашњи енглески резултати, много су мањи од оних које је задобила Француска и Њемачка.

Бугарски заробљеници. Из Солуна јављају: Разлог што бугарске комите и заробљеници, који се налазе у Грчкој, још нијесу пуштени, са грчке стране се објашњује оптужбама против многих од њих због личних насиља. Они ће бити овде доведени и предати ратном суду.

Арбанашка жандармерија. Из Валоне јављају: Пуковник Бер и мајор Томсон, изасланици холандске владе за организацију арбанашке жандармерије, стигли су.

Босанска криза. Сјутра по подне биће у заједничком министарству финансија у Бечу конференција између босанских политичара, који се налазе у Бечу, и заједничког министра финансија и босанско-херцеговачког земаљског поглавара, која има да донесе коначне одлуке по ријешењу саборске кризе. У конференцији ће учествовати заједнички министар финансија Билински, земаљски поглавар Потпоре, председник Сабора Мандић, председник муслиманског саборског клуба Арнаутовић и адвокат Димовић. Програм за ријешење саборске кризе, на основу којег се организује нова саборска коалиција између Хрвата, Мухамеданаца и Срба, који припадају странци Димовића, и која ће омогућити рад сабора, обухвата ове тачке: земаљска влада реализоваће зајам од 4 1/2% на откуп кметова с уређење питања о службеном језику; стварање епархијских добара и дотација за српско свештенство; уступање државних добара појединим парохија епархијама; реституисање свих српских удружења, растурених за вријеме изузетног стања, на основи старих статута. Законски предлози у духу овог програма подијелиће се, још прије саборског састанка, владару на претходну санкцију Свота потребна за извођење реформе о откупу кметова, унијеће се у буџет за 1914. годину. Постоји оправдана нада, да ће сјутрашња конференција доћи до потпуног споразума. У том случају Димовић ће још наредне недеље отпочети са својим присталицама да истиче кандидате за наредне изборе српске курије, који ће се извршити почетком децембра.

Телеграфски извјештаји

Наш посланик у Биограду

Биоград, 2. новембра

Краљ Петар примио је јутрос у свечаној аудијенцији, по уобичајеном церемонијалу, у присуству министра председника Пашића, новог црногорског посланика у Биограду Лазара Мијушковића, који је том приликом предао Краљу своја пуномоћија. — Биоградски Пресбиро.

Бечке измишљотине противу Србије

Биоград, 3. новембра

Све вијести, које доноси „Југословенска Кореспонденција“ о тобожњим побунама у српској војсци, и одметању резервиста, као и оне о повратку престолонашљедника, услед тобожњег атентата, који је био спреман на жељезничком путу за Биоград, тенденциозне су и не квалификована измишљотина, што се могло констатовати и на лицу мјеста. Исто тако тенденциозне су и вијести објављене у „Албанској

Кореспонденцији“ о рђавим поступцима и свирепостима Срба наспрам Арбанаса, што је непојмљиво у моменту кад владају ред и мир и кад је становништво тих крајева срећно што се може посветити својим пословима. Ми опровргавамо такође на најкатегоричнији начин те непромишљене вијести „Југословенске Кореспонденције“, које изгледа, да су донесене да би се Србија представила као извор нереда, незадовољства, свирепстава и свих могућих ужаса, као да нема овдје ни једног званичног представника великих сила, који може одмах званично о томе извјестити своју владу. Те су вијести у толико више настране, што су објављене против једне државе, једне нације, која је последице великих догађаја и сјајних победа подвостручила свој териториј и која се на крају осјећа сретном и задовољном што се може одати својим задацима и дужностима цивилизације. — Биоградски Пресбиро.

Нови тапијански посланик

Рим, 3. новембра

Маркиз Негрото именован је за посланика на Цетињу. — Бечки Кор. Биро.

Нашљедник аустријски у Лондону

Лондон, 3. новембра

Надвојвода Франц Фердинанд и супруга му стигли су у посјету енглеском двору. — Бечки Кор. Биро.

Бугарска и Турска

Цариград, 3. новембра

Бугарски посланик Тошев предао је султану своја пуномоћија. Том приликом султан и Тошев изразили су жеље за што скорију успоставу искреног пријатељства два народа које везују толики заједнички интереси. — Бечки Кор. Биро.

Свечаност у Битољу

Биоград, 4. новембра

Вечерас ће отпутovati засебним возом за Битољ председник министарског савјета Пашић са Престолонашљедником Александром, да присуствују свечаностима годишњице ослобођења Битоља. Саопштићемо вам појединости о тим свечаностима, које ће бити у сриједу 6. новембра. — Биоградски Пресбиро.

О путу краља Фердинанда

Беч, 4. новембра

Кореспонденц Биро дознаје са надлежног мјеста, да су неосноване вијести листова о скорашњем путовању краља бугарског. — Бечки Кор. Биро.

Позно кајање

Софија, 4. новембра

Генадијев је у дугом говору изложио узроке о поразу Бугарске, указујући како су народ и војска вршили дужност, а да је дипломатија починила све погрешке, те је закључио да је несрећа, која је снашла Бугарску, пошљедица начина, којим је рат вођен против Турске, а са којом је Бугарска имала закључити мир одмах последице битке код Лиле Бургаса. — Бечки Кор. Биро.

Приспјели у Лондон

Винзор, 5. новембра

Надвојвода Франц Фердинанд и његова супруга стигли су поздрављени срдечно од краља. — Бечки Кор. Биро.

Краљ шпањолски у Паризу

Париз, 5. новембра

Стигли су суверени шпањолски. — Бечки Кор. Биро.

Умро аустријски конзул

Јањина, 5. новембра

Умро је овдашњи аустро-угарски конзул Билински. — Бечки Кор. Биро.

Мир међу Србијом и Турском

Цариград, 5. новембра

Јуче последице подне отпочели су на порти званични преговори о миру између Турске и Србије. Измјеном гледишта стављена су на ред главна питања, која ће сачињавати предмет уговора о миру на основи уговора турско-бугарског и турско-грчког. — Беч. Кор. Биро.

КЊИЖЕВНОСТ

Чланци и Студије. (1) од д-ра Брашислава Петровијевића, проф. универзитета. Цијена 3 круне, односно перпера.

Под горњим насловом изашла је четврта књига збирке: „Културни Проблеми“, коју наставља издавати књижевско-издавачки завод „Напредак“ у Земуну.

Садржај књиге је: 1) О сну и прорицању из основа; — 2) о становницима на планетама; 3) — о вриједности живота; 4) — Толстојева теорија уметности; — 5) Платон: а) живот, б) списи, в) доктрина; — 6) Фридрих Ниче и Лу—Саломе — једна љубав. —

Књига је у лијепом повезу. Други дио дат је такође у штампу.

Метафизика полне љубави, од Артура Шопенхауера, превео: Милан Вујакић. Издање С. Б. Цвијановића — Биоград 1913. Цијена 1-20 дина.

Вриједна књижевница С. Б. Цвијановића издала је до сада велики избор критичких књига, у које се може убројити и ова чији наслов горе испишасмо. Књига је укусног мањег формата а садржи 83 странице.

Забавник

Енглеске поманице. Кад се министар председник Аскит прошле недеље возио аутомобилом кроз Шкотску и пролазио крај мјеста Штерлина, дочекале су га суфражеткиње на путу, зауставиле му аутомобил и министра премијера свега засуле напром. Иза Аскита ишао је други аутомобил, у којем су се ради његове сигурности возили тајни полицајци. Присјевши до министра, извадили су га из ове неприлике.

Наполеонов доручак. За Наполеона се зна, да је и онда, када је постао цар и био на врхунцу своје моћи и господства, мрзио сјајне ручкове и вечере. Јело и пиће било је Наполеону, који је био увијек запослен, прави терет. Настајао је да с тим буде што прије готов. Наполеон је рођен у сиромашној кући, па се у свом дјетињству научио на једноставност у јелу и пићу; задовољавао се с најмањим и најскромнијим сиромашним јелом. Француски писац Едуард Гахот открио је једним случајем у Ломбардији један рукопис, у којем се причало о Наполеоновом доручку. У једну гостиницу близу Брешје у Ломбардији дошао је глас да и један генерал Наполеон Бонапарте. То је било године 1796., а водио је талијанску војску. Изморен од дугог јахања, изгладнио, тражио је од гостионичара да му даде штогод за ручак. Гостионичар му је одговорио, да нема ништа. Шеф Наполеоновог генералаштаба Бертије наредио је официрима, да сву кућу прекопају, не би ли нашли штогод. Резултат је овог прекопавања био, да су нашли комадић пљеснива хљеба и неколико боца вина. У бањи пред кућом нашли су једну мршаву кокош, која је управо била јаје снјела. То је било све. Међутим дође Наполеону вијест, да се непријатељ креће, те је морао оставити гостиницу и одјавати неколико километара. Кад се повратио још уморнији, доручак је био готов: кувано јаје, у самој води искувана кокош, комад пљеснива хљеба и један грозд. Иза тога је попио 2 чаше вина и похвалио гостионичара и доручак. Гостионичару је дао златни лудор.

ХИПОТЕКЕ

Нуде се знатни капитал на имања — Индустије — Експлоатације — Руднике — Друштвима итд.

Comptoir Rochecouart 59, rue Rochecouart, Paris. п. п. бр. 52, 33

